

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası	: 2022/1046
Toplantı Tarihi/Sayısı	: 27.10.2022/20
Karar Numarası	: 2022/779
Başvuran	: G. S.
Başvuran Vekili	: --
Adres	: --
Muhatap Kurum/Kişi	: Bandırma 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	: --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın uyku apnesi hastalığı yaşadığı, nefes tıkanıklığı için kullandığı elektronik cihazın güncellenmesi ve tedavisi kapsamında tam teşekküllü bir hastaneye sevk işleminin yapılması gerekliliğine rağmen hastaneye sevkinin yapılmadığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda başvuran özetle;

- Başvuran uyku apnesi hastalığına sahip olduğunu, tam teşekküllü hastaneye sevkinin yapılmadığını,
- Nefes tıkanıklığı için kullandığı elektronik cihazın güncellenmesinin tam teşekküllü bir hastanede yapılabileceğini aynı zamanda kontrol amaçlı da götürülmesi gerektiğini,
- Gece uykusunda nefes tıkanıklığı yaşarsa ölüm riskinin olduğunu bu sebeplerden ötürü kendisine sağlık hakkı çerçevesinde yardım edilmesini talep etmektedir.

3. Bandırma 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 10.08.2022 tarih ve ... sayılı yazılı görüşte özetle;

a. Hükümlünün sağlık dosyasının tetkik edildiğini; başvuranın dilekçesine yönelik ceza infaz kurumunda görmüş olduğu tedaviye ilişkin sağlık raporlarının sunulduğunu, 22.06.2022 tarihinde ... Eğitim Araştırma Hastanesi Acil Polikliniğinde muayenesinin yaptırıldığını akabinde Göğüs Hastalıkları Polikliniğinde kontrol önerildiğini,

b. 24.06.2022 tarihinde ... Eğitim Araştırma Hastanesi Göğüs Hastalıkları ve Nöroloji Polikliniğinde muayene edildiğini başvurana epilepsi, baş ağrısı, eklem ağrısı tanısı konulduğunu ve ilaç reçete edildiğini, ilaçların tarafına verildiğini, akabinde de ... Şehir Hastanesine uyku apnesi sendromu tanısıyla sevk edildiğini, bu hususla ilgili durum bildirir raporunun dosyaya eklendiğini,

c. 27.06.2022 tarihinde ... Eğitim Araştırma Hastanesi Acil Polikliniğinde başvuranın göğüs ağrısı şikayetiyle muayene edildiğini ve tetkiklerinin yapıldığını ve ... Şehir Hastanesinden randevu talep edildiğini,

d. 03.08.2022 tarihinde ... Şehir Hastanesi Göğüs Hastalıkları Polikliniği tarafından başvuranın muayene edildiğini ve ... Göğüs Hastalıkları Hastanesine sevk edildiğini,

e. Sağlık evraklarından da anlaşılacağı üzere, hükümlünün gerek kurum reviri gerekse ileri tetkik ve tedavi

merkezlerinde tedavilerinin ve muayenelerinin yapıldığını, reçete edilen ilaçların düzenli olarak tarafına verildiğini, sevk işlemi yapılmadığı iddialarının gerçeği yansıtmadığını, hükümlünün tedavi imkanlarından her tarihte ve her koşulda yararlandığını, halen tedavisinin devam ettiğini belirtmiştir. Ayrıca alınan yazılı görüşte sağlık fişleri, reçeteleri, muayene bilgileri dosyaya sunulmuştur.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesine göre: "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*"

5. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön inceleme yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların, "*inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması*" gerekmektedir.

7. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda; başvuranın iddiaları, Bandırma 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü'nün yanıtı ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

9. Cezaevlerinde kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu cezaevi idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahkûmlar için bir cezaevindeki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Cezaevlerindeki yaşam, mahkûmlara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahkûmlar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (*Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesinin (CPT) Standartları, 2002*).

10. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Sözleşme'nin 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmeksizin işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde

Sözleşme'nin 15'inci maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörülmemiştir(*AIHM, Selmouni/Fransa [BD], B.No: 25803/94, 28.07.1999, para.95; Assenov ve diğerleri/Bulgaristan, B.No: 24760/94, 28.10.1998, para.93.*).

11. Başvuran bulunduğu ceza infaz kurumunda sağlık koşullarının yeterli olmadığını, uyku apnesi hastalığına sahip olduğunu, tam teşekküllü hastaneye sevkini yapılmadığını, nefes tikanıklığı için kullandığı elektronik cihazın güncellenmesinin tam teşekküllü bir hastanede yapılabileceğini ve aynı zamanda kontrol amaçlı da götürülmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Muhatap Kurum ise başvuranın muayenelerinin ve sevk işlemlerinin yapıldığını, doktorlar tarafından ilaçlarının reçete edildiğini ve reçete edilen ilaçların tarafına verildiğini bildirmiştir.

12. Başvuru dosyası ve eklerinden; başvuranın yaklaşık 1 yıllık süre içerisinde 5 kez Göğüs Hastalıkları Polikliniğinde muayenesinin yapıldığı, konulan tanılara ilişkin olan veya sürekli kullandığı ilaçların reçete edildiği, reçete edilen ilaçların anlaşmalı eczanelerden temin edilerek teslim edildiği anlaşılmaktadır.

13. CPT'ye göre mahpusların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir doktora erişimlerinin bulunması gereklidir. Sağlık hizmetleri, doktora danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir(*[CPT/Inf(93) 12], para.34.*).

14. AIHM, mahpuslara yeterli tıbbi bakımın sağlanmamasının asgari eşiği aşan düzeyde kötü muamele oluşturabileceğini belirtmiştir(*AIHM, Wenerski – Polonya, B. No: 44369/02, K.T: 20.01.2009, para.58.*). Mahkeme, tıbbi bakımın eksik veya yetersiz olduğunun belirlenmesi hususunda bilirkişi raporu gibi delillere yeteri kadar atıfta bulunulmasını aramaktadır(*AIHM, Krivolapov – Ukrayna, B.No: 5406/07, K.T: 02.10.2018, para.76.*).

15. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol'ün "*Hükümlü veya tutukluların muayene ve tedavilerinin yapılacağı hastaneler*" başlıklı 34'üncü maddesinde yer alan düzenleme şu şekildedir:

"1) Hastaneye sevki zorunlu görülen hükümlü veya tutukluların muayene ve tedavileri, bulunduğu yer ya da en yakın Devlet veya üniversite hastanesinin hükümlü koşullarında yapılır.

2) Bu hastanelere gönderilen hükümlü ve tutukluların başka yerlerdeki hastanelere sevki sağlık kurulu raporuyla; acil ve hayati tehlikesi bulunması hâlinde ise varsa biri hastalığın uzmanı olmak üzere iki uzman hekim tarafından verilen ve başhekim tarafından onaylanan ve hastalığın sebebi, tedavinin hangi sebeple bulunduğu hastanede gerçekleşmediği, hastaya nerede ve ne tür tedavinin uygulanması gerektiğini açıkça belirten bir raporla olur. Bu durumda da en yakın ve hükümlü koğuşu bulunan Devlet veya üniversite hastaneleri tercih edilir.

3) Hükümlü ve tutuklular acil haller dışında özel sağlık kuruluşlarına sevk edilmez.

4) Kampüslerde kurulan semt polikliniklerinde, kampüste bulunan ceza infaz kurumu hasta hükümlü ve tutuklularının yanında, başka ceza infaz kurumlarından gelen hasta hükümlü ve tutukluların da muayene ve tedavisi yapılabilir."

16. Somut olayda ilgili hükme uygun olarak başvuranla ilgili, ekli sağlık evraklarından da anlaşılacağı üzere hükümlünün gerek hastanede gerekse ileri tetkik ve tedavi merkezlerinde tedavilerinin ve muayenelerinin yapıldığı, reçete edilen ilaçların düzenli olarak tarafına verildiği, sağlık belgeleriyle ispatlanmış olup hükümlünün tedavi imkanlarından her tarihte faydalandığı görülmüştür.

17. Sonuç olarak; muhatap Kurum, başvuranın gerektiği şekilde tıbbi bakım ve tedavi almasını sağlamıştır. Muhatap Kurumun ilgili mevzuat ve içtihatlar doğrultusunda işlemlerini gerçekleştirdiği anlaşıldığından açıkça dayanaktan yoksun başvurunun "**kabul edilmez**" olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,
27.10.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi